

◆ **POSLOVNA BIBLIJA OPAKO SPOSOBNE** ◆

Izdavač
Profil knjiga

Za izdavača
Daniel Žderić

Urednik
Ivo Goldstein

Lektura
Dubravko Grbešić

Korektura
Marica Grbešić

Grafičko oblikovanje
Antun Juraj Gracin

Oblikovanje naslovnice
Studio 2M

Tisak
???

Copyright © Lisa Carmen Wang 2023.

© za hrvatsko izdanje Profil knjiga d. o. o., Zagreb, Hrvatska

Objavljeno u suradnji s izdavačkom kućom HarperCollins Publishers

Naslov originala
The Bad Bitch Business Bible

ISBN: 978-953-386-028-2

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001199903.

1. izdanje, Zagreb, listopad 2023.

Sva prava pridržana. Ni jedan dio ove knjige ne može biti objavljen ili pretiskan
bez prethodne suglasnosti nakladnika i vlasnika autorskih prava.

10 ZAPOVIJEDI KOJE DOBRU DJEVOJKU MOGU OSLOBODITI
ISPIRANJA MOZGA I OMOGUĆITI JOJ DA PREUZME VLAST NAD SVOJIM
TIJELOM, SPOSIBNOSTIMA I BANKOVNIM RAČUNOM

S engleskog preveo Ivo Goldstein

PROFIL

Ova je knjiga napisana s ciljem da bude samo izvor informacija. Te informacije nipošto ne bi trebalo smatrati zamjenom za savjete, odluke ili prosudbe vaših financijskih ili drugih profesionalnih savjetnika.

Uložila sam velik trud kako bi u trenutku objavljivanja ove knjige informacije u njoj bile točne. Autorica i izdavač odbacuju odgovornost za bilo kakve štetne učinke primjene ovdje sadržanih informacija.

Imena i identifikacijske karakteristike nekih osoba opisanih u ovoj knjizi promijenjeni su radi zaštite njihove privatnosti.

Svaka sličnost sa stvarnim osobama, živima ili mrtvima, posve je slučajna.

Mojoj mami, tati i bratu
za podršku i ljubav na mom putu od dobre djevojke
do Opako Sposobne i svemu onom između toga.

“Tko zna što žene mogu biti kad se
konačno oslobode da budu ono što jesu.”
Betty Friedan, *The Feminine Mystique*, 1963.

SADRŽAJ

DESET ZAPOVIJEDI ZA OPAKO SPOSOBNE

Uvod: Oslobodite svoju unutarnju Opako Sposobnu	11
Prvi dio: Tijelo	
Zapovijed 1 OPAKO SPOSOBNA JE NESALOMLJIVA	31
Zapovijed 2 OPAKO SPOSOBNA ZAUZIMA PROSTOR	52
Zapovijed 3 OPAKO SPOSOBNA IZRAŽAVA NEZADOVOLJSTVO	71
Drugi dio: Granice	
Zapovijed 4 OPAKO SPOSOBNA POSJEDUJE SVOJE POBJEDE	93
Zapovijed 5 OPAKO SPOSOBNA ORGANIZIRA SVOJU EKIPU	110
Zapovijed 6 OPAKO SPOSOBNA PROKAZUJE GLUPOSTI	128
Treći dio: Bankovni račun	
Zapovijed 7 OPAKO SPOSOBNA VOLI NOVAC	151
Zapovijed 8 OPAKO SPOSOBNA ODREĐUJE SVOJU VRIJEDNOST	169
Zapovijed 9 OPAKO SPOSOBNA ULAŽE U SVOJU IMOVINU	189
Zapovijed 10 OPAKO SPOSOBNE GRADE CARSTVA ZAJEDNO	207
Autoričina bilješka: Iza kulisa Poslovne biblije Opako Sposobne	227
Zahvale	229
O autorici	231

UVOD

OSLOBODITE SVOJU UNUTARNJU OPAKO SPOSOBNU

Proživjela sam cijeli život osjećajući da nisam dovoljno dobra.

Kad sam kao studentica dobivala petice, osjećala sam se kao štreberica i skrivala se od djece koja su bila popularna.

Kad sam kao gimnastičarka osvojila zlatnu medalju, osjećala sam se kao meta i izmicala se svjetlima reflektora.

Kad sam se upisala na Yale, osjećala sam se kao varalica i u predavaonici sam šutjela.

Kad sam počela raditi na Wall Streetu, osjećala sam se kao amaterka i umanjivala svoje kvalitete.

Kad sam počela prikupljati novac za svoj startup, osjećala sam se kao amater i pristajala na manje novca.

Svaki put kad sam osjetila da nisam dovoljno dobra, učinila sam ono što sam najbolje znala: spustila sam glavu i radila još više, poput dobre djevojke kakvom su me učili da budem.

“Ona je dobra djevojka”, govorili su moji učitelji.

“Ona uvijek radi ono što joj se kaže.”

“Ona je dobra djevojka”, govorili su moji treneri.

“Ona uvijek žestoko trenira.”

“Ona je dobra djevojka”, govorili su moji roditelji.

“Ona uvijek napravi domaću zadaću.”

“Dobra djevojka” je bio željeni kompliment, jasno priznanje moje vrijednosti. Stalno isticanje da sam „dobra djevojka“ potvrđivalo se kao nešto najpoželjnije.

Budući da sam naučila slušati autoritete oko sebe, njihovo odobravanje postalo je mjera moje vrijednosti, a moj uspjeh odraz njihova uspjeha. Kad sam nešto dobro napravila, komplimentiranje “dobra djevojka” privremeno bi mi donosilo zadovoljstvo. No taj bi osjećaj brzo nestao, jer bi se pažnja tih autoriteta pomaknula nekamo drugamo, kao što to neizbježno biva, a mene bi prisiljavali da stremim prema sljedećem cilju koji će mi donijeti sljedeću potvrdu odličnosti. Kad sam dobivala pohvale za to što sam ispunila očekivanja, osjećala sam olakšanje – bila sam dobra djevojka kakvom su oni htjeli da budem. Međutim, kada nisam postigla ono što se očekivalo, dakle, kad sam postigla A– umjesto A+, odnosno kad sam osvojila srebrnu medalju, a ne zlatnu – deprimantna težina njihova razočaranja u meni je automatski stvorila dubok osjećaj krivnje i srama kojeg se nikad nisam mogla osloboditi. Rezultat tog Pavlovljeva refleksa bio je da sam sebe uvjerila kako moja vrijednost ovisi o mojim postignućima i mojoj sposobnosti da ugodim drugima. Naučila sam da budem ljubimica svoga učitelja, miljenica svoga trenera. Svojim sam roditeljima bila osvajačica zlatne medalje svojih roditelja, studentica jednog od Ivy League sveučilišta, ali ja nikad nisam sama ocijenila vlastitu vrijednost. Završila sam koledž i stekla fenomenalnu diplomu Yalea, odmah sam dobila jednogodišnju plaćenu istraživačku stipendiju u Kini, potom i izvrstan posao u hedge fondu u New Yorku. “Budi zahvalna”, rečeno mi je. “Vrlo malo ljudi dobiva ovakve prilike.” Kako sam tek počela karijeru, kimnula sam glavom, sa zahvalnošću prihativši prvu ponudu bez pregovaranja, marljivo rješavala dodatne zadatke bez prigovora, bespogovorno ostajala nakon završetka radnog vremena ne tražeći povišicu. Bila sam tako obuzeta nastojanjem

da dokažem kako sam dovoljno dobra da mi nikad nije palo na pamet da zaslužujem više.

Međutim, kako je vrijeme prolazilo, počela sam primjećivati neke stvari – nije bilo bitno koliko sam naporno radila ili koliko sam savršena pokušavala biti, ali nisam napredovala tako brzo kao muškarci oko mene. To što sam bila dobra djevojka omogućilo mi je da uđem, ali sad, kad sam bila unutra, morala sam naučiti čitav niz novih pravila, a nisam bila ni blizu pobjede. Gledajući unatrag, pomislim kako bi bilo jako dobro da mi je netko rekao da biti dobra djevojka nije nagrada, nego *zamka*. Smrtonosna zamka koja je rezultat neostvarivih očekivanja i nevidljivih lanaca sumnje u sebe, krivnje i – najštetnije od svega – *sramote*.

Sramota je razlog zašto nisam proturječila kad mi je šef premalo platio. Sramota je razlog zašto nisam progovorila kad me moj investitor ucjenjivao. Sramota je razlog zašto sam pristala na suučesničku šutnju, jer duboko u sebi nisam vjerovala da sam dovoljno vrijedna.

Trebale su mi godine da shvatim da ništa od toga nije moja krivnja. Mozak mi je bio ispran. Tako ispran da sam pasivno prihvaćala manje. Tako ispran da sam bila glupo zahvalna samo zbog toga što imam priliku biti u tom poslu. Tako ispran da sam ponizno trpjela grubost i nepoštovanje – sve ono što je svakoj ženi itekako poznato. Nakon što sam tijekom čitave karijere otrpjela niz takvih uvreda – bila sam zanemarena i podcijenjena, radilo mi se iza leđa i smatrana sam manje vrijednom – napokon mi je bilo dosta.

Prestala sam šutjeti.

Prestala sam čekati dopuštenje.

Prestala sam biti dobra djevojka.

Odlučila sam postati Opako Sposobna.

Odlučila sam, nikomu se ne opravdavajući, graditi svoj život po svojim obrascima.

Sad i vi imate mogućnost izabrati.

Možete dopustiti da vam se život dogodi kao dobroj djevojci, pasivno prihvaćajući ono malo što ostane od muškaraca koji su na vrhu, ili možete izabrati da postanete Opako Sposobna i počnete aktivno uzimati svoj život u svoje ruke.

Kako biste to učinili, prije toga morate razumjeti na koji vam je način ispran mozak. Korijeni ispiranja mozga Dobre Djevojke su duboki, ali došao je trenutak da ih iščupate i tako popravite štetu. Tako i vi možete osloboditi svoju unutarnju Opako Sposobnu.

KORIJENI ISPIRANJA MOZGA DOBRE DJEVOJKE

Zašto kritiziramo svoje mane radije nego da se divimo svojim snagama?

Zašto ne uspijevamo istaknuti i zagovarati svoje vrijednosti?

Zašto umanjujemo vrijednost svojih postignuća?

Zašto šutimo kad znamo odgovor?

Zašto se sramimo izraziti svoje potrebe i granice?

I zašto, koliko god da radimo, koliko god smo kvalificirane ili koliko god smo uspješne postale, ispada da još uvijek nikad nismo cijenjene koliko i muškarac pokraj nas, čak, ili posebno, ako je manje kvalificiran?

Žene su danas ambicioznije i obrazovanije nego ikad. U SAD-u posjeduju 60 posto diploma svih dodiplomskih i diplomskih studija¹ i baš one pokreću pet puta više poslova od državnog prosjeka.²

¹ “Overview: Spring 2022. Enrollment Estimates”, National Student Clearinghouse Research Center, Spring 2022, https://nscresearchcenter.org/wp-content/uploads/CTEE_Report_Spring_2022.pdf.

² “State of Women-Owned Businesses Report”, National Association of Women Business Owners, 2016.

U globalu, žene čine 47 posto radne snage³ i kontroliraju više od 31 trilijuna dolara godišnje potrošnje.⁴ Naizgled, žene danas imaju gotovo posve jednake mogućnosti kao i muškarci: sposobnost posjedovanja imovine, one otvaraju bankovne račune, pokreću poslove, sjede u upravnim odborima vodećih korporacija. To su činjenice koje nisu bile zamislive prije samo nekoliko desetljeća. No, usprkos svim tim pomacima, usprkos plaćenim oglasima inicijativa za poboljšanje položaja žena, žene su i dalje manje plaćene, manje nas se vidi u javnosti i manje ulaže u nas u odnosu na naše muške kolege. U isto vrijeme i dalje se od nas očekuje da učinimo više... Zašto?

Naime, mi tek trebamo riješiti podmukli korijen problema: ispiranje mozga Dobre Djevojke.

Ispiranje mozga Dobre Djevojke skup je podsvjesnih poruka koje se održavaju u društvu i u medijima, a koje uče žene da ostanu tihe, male i podređene. Uče nas da prihvatimo status quo, moramo se povlačiti za dobrobit drugih, tražiti dopuštenje prije nego što zauzmemo prostor i tražiti odobrenje prije negoli nešto poduzmemo. Učimo sumnjati u svoje snove i preispitivati čak i da ih imamo kao neki prioritet.

Ispiranje mozga Dobre Djevojke jest podmukla dugotrajna epidemija koja je stoljećima bila ispod radara. Simptomi su bili nisko samopoštovanje, ugađanje ljudima, perfekcionizam, sindrom varalice i slabe granice. Ako se ne liječe, ti simptomi lako eskaliraju u ozbiljnije bolesti: psihičku iscrpljenost, depresiju, pa čak i samoubojstvo. Kako ispiranje mozga Dobre Djevojke nikad nije službeno klasificirano kao bolest, žena koja bi se usudila zaozbiljno istaknuti svoje simptome bila bi proglašena smiješnom.

Koliko je puta žena proglašena "ludom" jer je samo tražila jednako pravo glasa pri donošenju odluka? Koliko je puta rečeno

³ "The gender gap in employment: What's holding women back?", International Labor Organization, November 2021.

⁴ "Globally, Women Performed an Estimated US\$31.8 Trillion in Consumer Spending in 2019", Catalyst.org, 2019, <https://www.catalyst.org/research/buying-power/>.

da “dramatizira” jer je samo tražila da joj se osigura radni prostor? Taj se fenomen naziva “gaslighting” – psihološkim manipulacijama neku se osobu tjera da preispituje vlastiti razum. I upravo je tako naša patrijarhalna kultura stoljećima držala žene tihima, poslušnima i zbunjenima. To je priča stara koliko i vrijeme. Najslavniji zapadnjački filozofi doslovno su opisali žene kao nepotpune muškarce: Aristotel je rekao da “žensko jest žensko po vrlini nedostatka određenih kvaliteta. Trebali bismo razumjeti žensku prirodu kao onu koja pati od prirodnih mana.”⁵

Biblija je ženu označila kao usputno biće podložno hiru muškarčeva ega: Eva je rođena iz Adamova rebra da mu pravi društvo kako ne bi bio usamljen.

Očevi utemeljitelji Amerike uništili su stoljećima duge indijanske matrilinearne tradicije koje su na žene gledale kao na svete davateljice života i zemljoposjednice: kolonizatori su uzurpirali taj običaj i dali muškarcima isključivo pravo na život, slobodu i imovinu.

Rana zapadnjačka psihologija zacementirala je psihoseksualnu nedoraslost žene: Sigmund Freud, utemeljitelj psihoanalize, skovao je popularan izraz “zavist prema penisu” za opisivanje tjeskobe i inferiornosti mlade djevojke, inferiornost nakon spoznaje da nema penis. Ti su nam narativi isprali mozak, a rezultat je slijepo prihvaćanje najotrovnije od svih laži – da su žene slabe, inferiorne i da nikad nisu dovoljno dobre. Danas se ta laž nastavlja pronositi medijskim porukama koje nam od malih nogu govore:

Nisi dovoljno lijepa.

Nisi dovoljno mršava.

Nisi dovoljno pametna.

Nisi dovoljno hrabra.

Nisi dovoljno iskusna.

⁵ Simone de Beauvoir, *The Second Sex* (London: Vintage Classics, 2015).

Iako ne možemo osjetilima čuti ili vidjeti ispiranje mozga, njegov se podmukli utjecaj povećava tijekom naših života.

Pitamo: “Što ako dam pogrešan odgovor?” i stoga ne dižem ruku.

Pitamo: “Što ako nemam odgovarajuće kvalifikacije?” i stoga se ne prijavljujem na natječaj za posao.

Pitamo: “Što ako misli da sam previše agresivna?” i ne utvrđujemo gdje su u tome granice. Pitamo: “Što ako misle da sam sebična?” i nikad ne uzimamo vremena za sebe same.

Toliko nam je ispran mozak da vjerujemo da moramo biti savršene, da se trebamo svidjeti, da svoje snage stavljamo na srebrni pladanj svima i svakome osim sebi samima.

Eto, u tome je stvar, obrasci koji su nam možda dobro poslužili kad smo bile dobre djevojke postaju ozbiljna šteta za nas kad postanemo žene. Ponašanje Dobre Djevojke – poslušnost, uljudnost, samozatajna skromnost, perfekcionizam – znači:

- Ne iskazuje mišljenje glasno i jasno.
- Ne traži pomoć.
- Ne zagovara naše vrijednosti.
- Ne utvrđuje naše granice.
- Ne dijeli naše potrebe.
- Ne pregovara o našoj plaći.
- Pristaje na *puno manje* nego što zaslužujemo.

Ako toga nismo svjesni, svaki mali, naizgled beznačajni trenutak tišine odlomljuje dio naše snage. Kad se to ponovi više puta, ti se trenuci transformiraju u ožiljke i stvaraju cikluse samoograničavajućih uvjerenja i samosabotirajućeg ponašanja koje je sve teže

i teže prekinuti. Kad prihvatimo da je ono što govorimo nekako sekundarno onima oko nas, počinjemo vjerovati:

Najbolje je šutjeti o svojim potrebama, željama i prohtjevima.

Najbolje je svoja mišljenja i pitanja zadržati za sebe.

Najbolje je umanjiti sebe i ostati malen za dobrobit i udobnost drugih.

Međutim, u jednom trenutku, koliko god teško bilo, moramo odlučiti da izidemo iz tog začaranog kruga. Svaka dobra djevojka, u svojoj evoluciji dok ne postane Opako Sposobna, ima jednu zajedničku stvar: ONA BUDI U SEBI STRAŠNO SAMOSVJESNU OSOBU. Ona je *odlučila* da će postati svjesna kako više ne robuje obrascima samopožrtvovnosti i opresivnim narativima te je *odlučila* osloboditi ih se jednom zauvijek.

Kad sam odlučila postati Opako Sposobna, otkrila sam da je najvažnija stvar koju mogu učiniti da se kladim na sebe. Kladila sam se na sebe kad sam napustila svoj stabilan posao u financijskoj korporaciji, iako su moja obitelj i prijatelji mislili da sam luda. Kladila sam se na sebe kad sam lansirala svoj prvi startup, iako nisam imala pojma kako pokrenuti posao. Kladila sam se na sebe kad sam odlučila prikupiti fond rizičnog kapitala, iako gotovo nije bilo žena u toj poslovnoj domeni. Svaki korak na tom putu bio je rezultat mog pouzdanja u sebe i svoje sposobnosti i to me tjeralo naprijed. Bio je to moj unutarnji glas Opako Sposobne koji mi je govorio da nikad ne treba mirovati, da valja nastaviti bez obzira koliko teško bilo u tom trenutku... i tako sam zahvalna što sam slušala taj glas. Danas sam četverostruka prvakinja SAD-a u gimnastici i članica Kuće slavnih koja je osnovala više startupova, investitorica u rizične portfelje, globalni javni govornik, voditeljica podcasta i izvršna trenerica. Osnivačica sam i Bad Bitch Empirea (Carstva Opako Sposobne), globalne platforme za stvaranje vrijednosti i

bogatstva za žene koje se ne opravdavaju. Pomogla sam poduzetnicama da prikupe velike svote novca i podučavala tisuće žena da preuzmu kontrolu nad svojim karijerama i napreduju u poslovanju. Ja sam jedna od rijetkih obojenih žena koje su uspjele stvoriti fond usmjeren na ulaganje u tvrtke koje vode žene. Nitko ne bi pogodio da sam jednom davno bila nespretna, introvertirana imigrantica, dobra djevojka sa Srednjeg zapada koja je uvijek osjećala da nikad nije dovoljno dobra.

Sad je moja misija pomoći ženama diljem svijeta da se oslobode ispiranja mozga Dobre Djevojke kako biste i vi mogle bez opravdavanja pretvoriti svoje snove o Opako Sposobnoj (Bad Bitch Dreams) u stvarnost. Ako ste kupili ovu knjigu, vjerojatno ste se borili sa simptomima ispiranja mozga Dobre Djevojke – bilo da se radi o niskoj razini samopouzdanja, ugađanju ljudima ili omalovažavanju sebe na bilo koji način. Neće biti lako poništiti cjeloživotno ispiranje mozga, ali isplatit će se. Zajedno ćemo se osloboditi navika Dobrih Djevojaka jednom zauvijek kako biste se mogle vratiti u svoj život i naposljetku osloboditi svoju unutarnju Opako Sposobnu prema svijetu.

OSLOBODITE SVOJU OPAKO SPOSOBNU⁶

Izraz “bitch” (u prijevodu – drolja, kučka, kuja, kurva, prostitutka) – kao i mnoge druge riječi ženskog roda u engleskom jeziku – mnogostruko je stigmatiziran. Govorimo o “onoj kučki” kad opisujemo zajedljivu, hladnu, bešćutnu ženu. “Drži se kurvinski” kažemo za lažljivo, prevarantsko ponašanje. “Kurvo jedna bezobrazna” govori se ženi koju se želi osramotiti. Čini se bezopasnim, zar

⁶ Doslovan prijevod izraza „Bad Bitch“ na hrvatski bio bi “Zla Kučka, Kurva“ itd. Međutim, izraz “Bad Bitch“ može u engleskom imati i pozitivno značenje pa se tako prevodi u ovoj knjizi – žena koja je sposobna, odlučna, samosvjesna. Stoga smo izraz “Bad Bitch“ preveli kao “Opako Sposobna“, jer to u najvećoj mjeri odgovara onome na što Lisa Wang misli. (Op. prev.)

ne? Krivo. Jezik ima težinu. Riječi koje upotrebljavamo i značenje koje im dajemo mijenjaju cjelokupnu našu percepciju stvarnosti, a spomenute riječi koje su se koristile stoljećima zatvarale su žene u klaustrofobični kavez inferiornosti.

Više ne prihvaćam ovakvo pljuvanje po ženama – po onome što govorimo, po našim tijelima i po našim bićima.

Sada, dok se pripremamo za povratak na svoje zasluženo mjesto na čelu stola, ne samo da ćemo riječima “kučka”, „kurva“ i drugima vratiti pozitivno značenje, nego ćemo ponosno pokazati kako se ta “kučka“ na superioran način pretvara u Opako Sposobnu.

Opako Sposobna jest žena koja bez opravdavanja preuzima kontrolu nad svojim tijelom, svojim životnim granicama i svojim bankovnim računom. Opako Sposobna zna tko je, zna što želi i zna da će to i dobiti.

Svaka žena može postati Opako Sposobna jer je taj potencijal već u njoj. Opako Sposobna jest žena kakva biste mogli postati ako se iskažete kao najsnažnije i autentično ja. To je verzija vas koja se stvara kad se oslobodite nepotrebnih strahova i slobodno govorite svoju istinu i slijedite svoje najveće snove.

Opako Sposobna je hrabra, strasna i bogata, odiše gracioznošću i velikodušnošću svojstvenima svim istinski moćnim ženama. Za razliku od dobre djevojke koja podliježe vanjskoj procjeni i prosudbi, Opako Sposobna spremna je pomaknuti životne granice bez obzira na to što drugi ljudi mislili ili govorili. Za razliku od dobre djevojke koja vas uvjerava da niste vrijedni rizika, da ćete u svakom slučaju propasti, Opako Sposobna uopće ne razmatra opciju neuspjeha. Ona ne čeka dopuštenje; ona jednostavno ide naprijed i nikad se ne osvrće. Opako Sposobna svjesna je svoje vrijednosti te odbija prihvatiti išta manje od onoga što zaslužuje.

Kad netko ne cijeni njezinu vrijednost, ona ne ustrajava u tom poslu, ali radi više; zapravo, ona ostavlja taj posao i odlazi, jer Opako Sposobna uvijek ima opcije.

Biti Opako Sposobna posebno je važno u biznisu zbog toga što je sve do danas biznis još uvijek domena kojom dominiraju muškarci.

Muškarci su izvršni direktori u više od 90 posto od 500 najvećih američkih kompanija (s popisa koji radi časopis Fortune),⁷ na 75 posto viših pozicija te kontroliraju više od 90 posto investicijskog kapitala, što znači da je taj muški klub još uvijek živ i funkcionira.⁸ Zašto je to važno? Jer je taj muški klub mjesto gdje se donose odluke – tko će biti unaprijeđen, tko dobiva ulaganja i tko ulazi u najvažnije poslove. Generacije žena prije nas žestoko su se borile da nam pomognu da uđemo u taj klub – nametnuvši ključne standarde za pravedne plaće i antidiskriminaciju. Međutim, bilo bi krivo vjerovati da je dovoljno ući u taj prostor.

Većina nas žena još uvijek sjedi sa strane, tiho prebiva prema pravilima u tom muškom klubu. Previše je obuzeta time da bude pristojna, da se pokorava autoritetu i sumnja u vlastite sposobnosti da prepozna koliku vrijednost žene mogu donijeti u klub. Dugo smo pasivno prihvaćale status quo, naporno radile za osrednje šefove, nosile se s nepoštovanjem okoline i šutjele kad smo bile šikanirane. Mozgovi su nam isprani tako da vjerujemo kako su muškarci prirodno bolji u poslu, da pametnije barataju novcem i da imaju veću sklonost preuzimanju rizika. Nazovimo to pravim imenom: TOTALNO SRANJE. Mi kao žene imamo jedinstvene perspektive i vještine koje su neprocjenjive za budućnost poslovanja i predugo smo radile previše da ne bismo počele zarađivati novac te stjecati moć i poštovanje koje zaslužujemo.

U ime svih Opako Sposobnih kažem: *Dosta je toga.*

Od ove točke nadalje neka bude jasno da je s tim gotovo.

Gotovo je s time da smo ljubazne.

Gotovo je s ugađanjem ljudima.

⁷ “Fortune 500 CEOs, 2000–2020: Still Male, Still White”, The Society Pages, October 28, 2020, <https://thesocietypages.org/specials/fortune-500-ceos-2000-2020-still-male-still-white/>.

⁸ Tomas Chamorro-Premuzic, “The Business Case for Women in Leadership”, *Forbes*, March 2, 2022, <https://www.forbes.com/sites/tomaspremuzic/2022/03/02/the-business-case-for-women-in-leadership/?sh=3f55a5d39cbb>.

Gotovo je s utišavanjem našeg glasa kad izražavamo nezadovoljstvo.

Gotovo sa slijepim izvršavanjem naredbi.

Gotovo je sa življenjem ispod naših mogućnosti.

Gotovo je s radom za ostvarenje snova drugih ljudi.

Vrijeme je da sebe stavite na PRVO mjesto.

Biti Opako Sposobna znači imati hrabrosti kladiti se da će se vlastiti snovi ostvariti, jer ako se ne kladite na sebe, nitko drugi neće. To znači zagovarati sebe, dokazivati svoje vrijednosti i govoriti kad se dogodi neko sranje, čak i ako vas drugi nazivaju “teškom” ili “ludom”. Naime, ako povlačite neke poteze i rušite status quo, imat ćete mrzitelje, bit će vam rečeno da se povučete, bit ćete odbijeni, bit ćete nazivani raznim imenima. Međutim, znate što? Ništa od toga nije važno. Vaše mišljenje o sebi samoj jest najvažnije. Sve dok imate svoju kičmu i ostajete vjerni sebi, susretat ćete se s pravim osobama i dobivat ćete priliku. Dobra djevojka neizbježno udari u plafon svoje karijere. Opako Sposobna veli: “Kakav plafon?”

Dakle, ako ste cijeli život proveli kao dobra djevojka slijedeći pravila i još uvijek niste posve uvjereni da je to bilo pogrešno, reći ću vam otvoreno. Kao dobru djevojku vas bi netko mogao pogladiti po glavi, ali nikad nećete steći poštovanje ili moć. Bez poštovanja ili moći, kao dobra djevojka vi ste zaglavili u čistilištu bez šanse da uđete u raj. Ako želite napraviti korak naprijed, morate shvatiti da najbolji poslovni lideri ne posluju s onima koji su “fini”, nego s onima koje poštuju, a poštuju ljude koji su pouzdani u onome što iznose na stol. Poštujemo ljude s integritetom, koji znaju svoje granice i nepokolebljivo drže do vrijednosti. Poštujemo ljude koji nas mogu voditi naprijed, suočiti se s izazovima i komunicirati izravno, čak i kad je neugodno. Na kraju takve priče dobra cura dobiva kavu, a Opako Sposobna torbu s novcem. U tome je velika razlika.

Dakle, ako ste spremni postati Opako Sposobna, morate se potpuno posvetiti tomu da budete Opako Sposobna. To znači

posvetiti se tomu da iziđete izvan svoje zone komfora i vjerujete u sebe do boli. To znači da uopće ne šljivite ono što drugi misle o vama. Prestanite se brinuti o tome da li im se sviđate. Opako Sposobne ne mare za to da li se nekomu sviđaju; mi želimo da nas poštuju. Poštovanje donosi novac, novac donosi moć, a moć nam omogućava da stvorimo svoje Carstvo Opako Sposobnih (Bad Bitch Empires).

Ono što je najvažnije, biti Opako Sposobna znači da se obvezujete da se nikada nećete smiriti.

Nikad se nemojte smiriti, iako biste se mogli osjećati lakše.

Nikad se nemojte smiriti, iako su “stvari uvijek bile takve.”

Nikad se nemojte smiriti, čak ni kad vas pokušavaju slomiti.

Nagodba je obilježje dobre djevojke, ali Opako Sposobna ne može sebi priuštiti da sklapa nagodbe.

Nalazimo se na ključnoj povijesnoj prekretnici. Žene sada kontroliraju 32 posto svjetskog bogatstva, a to će do 2024. narasti do nevjerojatnih 97 trilijuna dolara.⁹ Do kraja desetljeća doći će do neviđenog pomaka u ekonomskoj moći jer se očekuje da će žene u SAD-u preuzeti kontrolu nad dvije trećine cjelokupnog američkog bogatstva – to je dodatnih 30 trilijuna dolara koji prelaze u ruke žena samo u Americi.¹⁰

Kako se tradicionalne institucije, ekonomski sustavi i strukture urušavaju, Opako Sposobne poput nas napokon mogu izići na scenu i vratiti svoju moć.

⁹ Anna Zakrzewski, “Managing the Next Decade of Women’s Wealth”, Boston Consulting Group, April 9, 2020, <https://www.bcg.com/publications/2020/managing-next-decade-women-wealth>.

¹⁰ Pooneh Bag, “Women as the next wave of growth in US wealth management”, McKinsey & Company, July 29, 2020, <https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/women-as-the-next-wave-of-growth-in-us-wealth-management>.

Što čekate?

Došli smo ovako daleko jer se Opako Sposobne prije nas nisu htjele nagoditi. Jedini put kojim ćemo i dalje koračati jest onaj prema budućnosti u kojoj ćemo surađivati i biti raznoliki, ali tako da svi odbijamo da se smirimo.

Sad je red na nama.

VAŠE TIJELO, VAŠE GRANICE, VAŠ BANKOVNI RAČUN

Poslovna Biblija za opako sposobne žene poslužit će vam kao neprocjenjiv vodič za uspon u poslovni svijet. Ovo su lekcije koje vas nitko nikada neće učiti u školi. Ovo su lekcije u kojima smo ja i druge uspješne Opako Sposobne naučile, često na teži način, kako uspjeti u poslovnom svijetu kojim dominiraju muškarci. U ovoj bibliji ispričat ću vam istinite priče iz dana dok sam bila naivna dobra djevojka i dati savjete koji nisu bezvezni i predstaviti taktike za Opako Sposobne, za koje bih voljela da ih je netko davno podijelio sa mnom. Ne samo što bi me to poštjednulo puno boli, nego bih i zaradila mnogo više novca.

Deset zapovijedi za Opako Sposobne podijeljeno je u tri dijela kako bi vam pomogle da preuzmete kontrolu nad svojim: 1) tijelom; 2) granicama; 3) bankovnim računom.

- 1. TIJELO:** Kakve veze vaše tijelo ima s uspjehom u poslu? Itekako ima. Kao žene stalno smo bile posramljivane zbog svojih tijela, a taj sram seže duboko. Sram utječe na naše pouzdanje u same sebe, na naše sposobnosti i naše moći. Kad se sramimo žene koju vidimo u ogledalu, nemoguće je dokraja ostvariti svoj potencijal. Kako bismo u poslu postale Opako Sposobne, moramo bez opravdavanja iznijeti cijelu autentičnu sebe na stol, a to zahtijeva da najprije naučimo sebe voljeti, poštivati i vjerovati u sebe. Preuzeti kontrolu nad svojim tijelom kao Opako Sposobna znači odagnati sram, moći izraziti nezadovoljstvo i nikad se ne

opravdavati zbog toga što si ušla u neki prostor. Jednom kad se posvetite tomu da budete Opako Sposobna, otkrit ćete da je snaga koju ste za to trebali uvijek bila u vama. U ovom odjeljku naučit ćete kako pronaći svoje jedinstvene supermoći, govoriti svoju istinu, definirati svoj san Opako Sposobne i predstaviti se s energijom Opako Sposobne potrebnom da te snove pretvori u stvarnost.

2. **GRANICE:** Ugoditi ljudima, reći “da” kad želite reći “ne”, dopuštati svakakvo ponašanje... zvuči poznato? U ovom odjeljku razgovarat ćemo o tome kako reći “ne” trovačima, poslu i okruženjima koja ne služe vašem višem ja. Naučit ćete kako da iskoristite svoje pobjede, ukazujete na sranja i postavite snažne granice kako biste sebi dali prioritet i zaštitili svoje snove. Granice dopuštaju da se usredotočite na posao koji vam je bitan i izdignete se iznad događanja koja to nisu. Ne brinite se, postavljanje čvrstih granica ne znači da se izolirate i da radite sami. Zapravo, radi se o nečemu posve suprotnom. Kad imate čvrste granice, stvarate prostor da se pravi ljudi pridruže vašem timu – oni koji dodaju vrijednost vašem životu, umjesto da ga iscrpljuju. Stječete sposobnost da procijenite tko doista zaslužuje biti u vašem životu, a vi počinjete s pobjednicima. Tako Opako Sposobna ostaje na vrhu.

3. **BANKOVNI RAČUN:** Nakon što ste uložili u izgradnju svog tijela i svojih granica, vrijeme je da tu vrijednost pretvorite u stvarnu tako da euri i centi sjednu na vaš bankovni račun. U ovom odjeljku naučit ćete kako konačno zagospodariti svojom vrijednošću tako da možete pregovarati, zaraditi i prikupiti novac koji zaslužujete. Naučit ćete kako prestati podcjenjivati sebe i dopuštati drugima da diktiraju vašu cijenu. Naučit ćete i kako razviti pozitivno razmišljanje o novcu, kako bi novac mogao početi raditi za vas, umjesto da radi protiv vas. Također ćete otkriti kako maksimalno povećati svoje bogatstvo i utjecaj kroz